

Prawo karne

Źródłem prawa karnego jest kodeks karny(k.k.) z 6 czerwca 1997r. Kodeks karny składa się z 3 części: 1.)ogólnej – zostały w niej uregulowane podstawowe zagadnienia prawa karnego. Należą do nich np. zasady odpowiedzialności karnej, kary, przedawnianie, zatarcie skazania. 2.)szczególna – to zbiór przepisów, z których każdy odnosi się do jakiegoś konkretnego przestępstwa (art.278 – kradzież, art. 286 – oszustwo, art. 280 – rozbój itd.) 3.)wojskowa – zawiera ogólne i szczegółowe przepisy karne odnoszące się do żołnierzy. Oprócz k.k. przepisy prawa karnego zawierają również niektóre inne akty normatywne(np. kodeks spółek handlowych). Są to ustawy regulujące kompleksowo jakaś dziedzinę (np. ochronę przeciwpożarową), a przepisy prawa karnego stanowią w nich jedynie konieczne uzupełnienie przepisów o charakterze administracyjnoprawnym lub innym.

Sprawa obowiązywania polskiego prawa karnego jest rozpatrywana na dwóch płaszczyznach: 1.) w czasie – Na podst. przepisów ustawy karnej mogą być sądzone tylko te przestępstwa, które zostały popełnione w czasie jej obowiązywania. Nie można sądzić i skarżyć sprawcy za popełnienie czynu zabronionego przez ustawę przed jej wejściem w życie, ani po jej uchyleniu. Jest to zasada obowiązująca we wszystkich cywilizowanych państwach. W polskim prawie karnym obowiązuje w tej mierze łacińska maksyma: *lex retro non agit* (ustawa nie działa wstecz). Zasada ta jest stosowana także przy zmianie przepisów. Jeśli sprawca popełnił czyn pod rządami starej ustawy, a sądzony jest już po wejściu w życie nowej, przewidującej surowszą karę za dany czyn, sąd wymierza karę wg. Starych przepisów. Natomiast gdy nowa ustawa jest względniejsza dla sprawcy lub w ogóle popełnionego czynu uznaje za przestępstwo – sąd stosuje nową ustawę. Przyjmuje się przepis, który jest korzystniejszy dla oskarżonego. 2.) w przestrzeni – *1.)Polskie przepisy karne stosuje się do wszystkich osób, które popełniły przestępstwo na terytorium Polski oraz na polskim statku wodnym lub powietrznym. Nie ma tu więc znaczenia obywatelstwo sprawcy. Nie podlegają polskim przepisom ani orzecznictwu polskich sądów: *szefowie przedstawicielstw państw obcych uwierzytelnieni w Polsce(np. ambasador) *osoby należące do personelu dyplomatycznego tych przedstawicielstw *osoby należące do personelu administracyjnego i technicznego przedstawicielstw *członkowie rodziny wyżej wymienionych osób, jeżeli pozostają z nimi we wspólnocie domowej *inne osoby korzystające z immunitetu dyplomatycznego. Przestępstwo uważa się za popełnione w miejscu gdzie: *sprawca dopuścił się czynu *nastąpił skutek *skutek miał nastąpić. Jeśli choć jedno z wymienionych ogniw wystąpiło na terytorium Polski, stosuje się polskie prawo karne. *2.) Polską ustawę karną stosuje się do obywateli polskich którzy popełnili przestępstwo za granicą. Wszczęciu postępowania karnego i wymierzeniu odpowiedniej kary w Polsce nie przeszkadza fakt, że sprawca został już za to samo przestępstwo ukarany za granicą. W razie skazania w Polsce osoby ukaranej za ten sam czyn za granicą, sąd polski zalicza na poczet kary wykonaną za granicą całość albo część kary. Mamy do czynienia z podwójną odpowiedzialnością karną obywatela polskiego, częściowo tylko złagodzoną ewentualnym zaliczeniem kary już wykonanej. Warunkiem odpowiedzialności za czyn popełniony za granią jest uznanie go za przestępstwo również tam, za granicą, w miejscu jego popełnienia. Nie można w Polsce skazać sprawcy czynu, który wprowadzie polskie prawo uznaje za przestępstwo, ale który w miejscu popełnienia jest legalny. Ograniczenie to nie odnosi się jednak do polskiego funkcjonariusza, który pełniąc służbę za granicą popełnił tam przestępstwo w związku z wykonywaną funkcją, a także do osoby, która popełniła przestępstwo w miejscu nie podlegającym żadnej władzy państwowej. Jeżeli zachodzą różnice między polskim i obcym prawem karnym, np. co do rodzaju lub wysokości kary, sąd może je uwzględnić na korzyść sprawcy. Obywatela polskiego, który popełnił przestępstwo za granicą i powrócił do kraju, nie wydaje się władzom obcego państwa. *3.) Polskie prawo karne może być stosowane do cudzoziemca, który popełnił przestępstwo za granicą, w dwóch przypadkach: * jeśli przestępstwo jest skierowane przeciwko interesom państwa polskiego, polskiego obywatela, polskiej osoby prawnej lub innej polskiej

jednostki organizacyjnej, *jeśli przestępstwo, bez względu na jego charakter, jest w polskim prawie karnym zagrożone karą przekraczającą 2 lata pozbawienia wolności, a sprawca przebywa na terytorium Polski i nie postanowiono go wydać. Warunkiem odpowiedzialności jest uznanie czynu za przestępstwo również w miejscu popełnienia. *4.) Bez względu na przepisy obowiązujące w miejscu popełnienia i obywatelstwo podejrzanego, polskie prawo karne stosuje się w razie popełnienia przestępstwa: *przeciwko bezpieczeństwu państwa polskiego *przeciwko urzędom lub funkcjonariuszom publicznym *przeciwko istotnym interesom gospodarczym *fałszywych zeznań złożonych wobec urzędu polskiego *ściganego na mocy umów międzynarodowych. Do tych ostatnich należą m.in. handel narkotykami, handel niewolnikami, handel kobietami i dziećmi, rozbójnictwo morskie. Odpowiedzialność karną wg. Polskiego prawa karnego ponoszą sprawcy, którzy popełnili czyny zabronione po ukończeniu 17lat. W przypadku niektórych, najgroźniejszych przestępstw, odpowiadają sprawcy po ukończeniu 15lat (np. zabójstwo, rozbój, porwanie samolotu lub statku, udział w zbiorowym gwałcie)

Przestępstwem jest tylko taki czyn, który został zabroniony w pewien szczególnym, kwalifikowany sposób: pod groźbą kary. Inne czyny zabronione, nie zagrożone taką sankcją, są tylko delikatnymi, czynami nie dozwolonymi, bezprawnymi. Wywołują one skutki w innych dziedzinach prawa – prawo karne się nimi nie zajmuje. PRZESTĘPSTWO – jest to zawiniony czyn człowieka, społecznie niebezpieczny, zabroniony pod groźbą kary. Dwie definicje: Pierwsza z nich, zwana materialną, zwraca uwagę przede wszystkim na fakt społecznej szkodliwości przestępstwa, pozostawiając na dalszym planie naruszenie przepisów. Wg. definicji materialnej przestępstwo to czyn człowieka, społecznie niebezpieczny, bezprawny, karalny i zawiniony. Druga definicja, formalna, przyjmuje za kryterium wyłącznie stosunek popełnionego czynu do przepisów prawnych, bez względu na charakter czynu i jego społeczne znaczenie. Wg. tej definicji przestępstwo to czyn człowieka, zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia. Sąd badając sprawę, nie jest obowiązany badać, czy popełnione przestępstwo było rzeczywiście społecznie szkodliwe. Samo umieszczenie danego czynu w kodeksie karnym, wśród czynów przestępczych, fakt ten przesądza. O społecznym bezpieczeństwie przestępstwa decyduje zatem a priori ustawodawca. Każde przestępstwo ma charakterystyczne cechy, które pozwalają je odróżnić od innych przestępstw. Innymi cechami odznacza się oszustwo, innymi kradzież, jeszcze innymi rozbój. Charakterystyczne cechy danego przestępstwa nazywamy jego znamionami. W każdym przestępstwie występują następujące cztery elementy: *podmiot przestępstwa *przedmiot przestępstwa *strona przedmiotowa przestępstwa *strona podmiotowa przestępstwa. Podmiotem lub podmiotami nazywamy sprawcę lub sprawców. Przedmiotem przestępstwa jest dobro, przeciwko któremu przestępstwo było bezpośrednio skierowane: skradziona rzecz, życie człowieka itp. Stroną przedmiotową przestępstwa nazywamy sposób popełnienia czynu i okoliczności faktyczne, w jakich do niego doszło, a więc zewnętrzną, dostrzegalną zmysłami, obiektywnie istniejącą stroną przestępstwa(czas, miejsce, użyte narzędzia, pozostawione ślady itp.). Stroną podmiotową przestępstwa nazywamy subiektywne okoliczności sprawy, okoliczności związane z psychiką sprawcy. Należy do nich przede wszystkim wina sprawcy.

Przestępstwa dzielimy: 1.) Ze względu na wysokość grożącej kary przestępstwa dzielą się na zbrodnie –(to czyn zagrożony karą pozbawienia wolności na czas nie krótszy od 3 lat albo karą surowszą) i występki – to czyn, za który grozi kara pozbawienia wolności na czas przekraczająca miesiąc, kara ograniczenia wolności lub grzywna powyżej 30 stawek dziennych. 2.) Z uwagi na skutek, przestępstwa dzielą się na materialne – (to takie, na które składa się: *działanie sprawcy *skutek tego działania Wystąpienie tych dwóch elementów jest konieczne. Do przestępstw materialnych należą kradzież, rozbój, morderstwo, uszkodzenia ciała i inne) i formalne – (odznacza się tym, że do jego popełnienia dochodzi przez samo działanie sprawcy, bez względu na skutek. Wystąpienie –lub nie- skutku nie jest istotne dla bytu przestępstwa. Skutek ten może wystąpić i przestępstwo przez to nie staje się materialnym. 3.) Ze względu na rodzaj winy sprawcy, odróżnia się przestępstwa umyślne - jest umyślna wina sprawcy(w postaci zamiaru bezpośredniego lub zamiaru ewentualnego). i nieumyślne – popełnione jest z winy nieumyślnej(w postaci lekkomyślności lub zaniedbania). 4.)Ze względu na sposób zachowania się sprawcy, można przestępstwa podzielić na popełnione przez działanie i popełnione przez zaniechanie. 5.)

Przestępstwa podzielić można także na zasadnicze – można wyodrębnić grupę przestępstw podobnych do siebie, przy czym jedno z nich odgrywa w grupie rolę zasadniczą (np. kradzież wśród przestępstw przeciwko mieniu), a pozostałe różnią się dodatkowymi cechami, kwalifikowane – jest to przestępstwo posiadające takie cechy dodatkowe, które powodują, że jest ono społecznie niebezpiecznie od zasadniczego. Kara jest odpowiednio wyższa od zasadniczego. I uprzywilejowane – jest czymś odwrotnym niż kwalifikowane. Posiada dodatkowe cechy, które czynią je mniej niebezpiecznym niż przestępstwo zasadnicze np. zabicie dziecka przez matkę w okresie porodu i pod wpływem jego przebiegu, eutanazja. 6.) Ze względu na sposób ścigania, przestępstwa dzielą się na przestępstwa ścigane z urzędu – (przez oskarżyciela publicznego, najczęściej prokuratora) i przestępstwa z oskarżenia prywatnego – (należą do nich przestępstwa popełnione na szkodę jednostki, o niewielkiej szkodliwości społecznej (np. obraza, w charakterze oskarżyciela występuje tu pokrzywdzony). 7.) Ze względu na rodzaj dóbr chronionych przez prawo karne, rozróżnia się przestępstwa polityczne – (skierowane są przeciwko podstawom ustroju państwa, a sprawca działa z pobudek politycznych.) i przestępstwa pospolite – zalicza się wszystkie pozostałe przestępstwa. W tej grupie wyróżnia się przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu, przestępstwa przeciwko wolności; obyczajowości; mieniu; wymiarowi sprawiedliwości; dokumentom i szereg innych.

Związek przyczynowy to związek zachodzący między działaniem sprawcy a skutkiem, wywołanym przez działanie. Problem ten występuje tylko przy przestępstwach materialnych. Istnienie związku przyczynowego jest warunkiem odpowiedzialności karnej. Żeby uzyskać wyrok skazujący prokurator musi udowodnić, iż przystępny skutek jest konsekwencją działania sprawcy, że zachodzi tu związek przyczyny i skutku. Konieczny związek przyczynowy – zachodzi tylko wtedy, gdy określone działanie z reguły pociąga za sobą dany skutek przestępny. Warunkiem odpowiedzialności sprawcy czynu jest istnienie między jego działaniem a przestępnym skutkiem właśnie koniecznego związku przyczynowego.

Formami popełnienia przestępstwa są: *sprawstwo – sprawcą jest ten, kto wykonuje czyn zabroniony pod groźbą kary, sam albo wspólnie i w porozumieniu z inną osobą. Jako sprawcę prawo karne traktuje tego, kto kieruje wykonaniem czynu zabronionego przez inną osobę, a także tego kto wykorzystując uzależnienie innej osoby od siebie, polecił jej wykonanie takiego czynu, *przygotowanie – polega na tym, iż sprawca chcąc popełnić czyn zabroniony, wykonuje czynności mające stworzyć ku temu odpowiednie warunki np. sporządza plan działania, przygotowuje środki tech. Przygotowanie z reguły jest karalne, nawet gdy sprawca dobrowolnie zniszczył przygotowane środki. *podżeganie – polega na nakłanianiu innej osoby do popełnienia określonego przestępstwa. Istotą tego jest budzenie i umacnianie woli popełnienia czynu zabronionego. Podżegacz ponosi odpowiedzialność w granicach zagrożenia przewidzianego za sprawstwo. *pomocnictwo – polega na ułatwieniu sprawcy popełnienia przestępstwa. Pomocnik chcąc by sprawca dopuścił się do czynu zabronionego, swoim zachowaniem umożliwia mu osiągnięcie tego celu. Za pomocnictwo, podobnie jak za podżeganie, grozi kara w granicach przewidzianych za sprawstwo, ale sąd zawsze może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary. *usiłowanie – polega na tym, że sprawca w zamiarze popełnienia przestępstwa, swoim zachowaniem bezpośrednio zamierza do jego dokonania, które jednak nie następuje. Odróżnić należy usiłowanie udolne (ma miejsce wtedy, gdy osiągnięcie zamierzonego celu jest obiektywnie rzecz biorąc możliwe, lecz sprawcy staje coś na przeszkodzie) oraz usiłowanie nieudolne (sprawca nie uświadamia sobie, że w okolicznościach, w jakich działa, osiągnięcie zamierzonego celu nie jest w ogóle możliwe. Usiłowanie jest karalne, sąd wymierza karę za usiłowanie w tych samych granicach co za dokonanie.

Wina – określony psychicznie stosunek sprawcy do popełnionego czynu. Wina wyraża psychiczne zaangażowanie sprawcy w dokonywany czyn, przede wszystkim stopień tego zaangażowania i jego charakter. Zależnie od stopnia świadomości i natężenia złej woli, prawo karne odróżnia winę umyślną i winę nieumyślną. Każda z nich występuje w dwóch formach. Wina umyślna ma postać: *zamiaru bezpośredniego *zamiaru ewentualnego. Wina nieumyślna występuje jako: *lekkomyślność *nieudolność. Zamiar bezpośredni zachodzi wtedy, gdy sprawca chce popełnić czyn zabroniony. Charakteryzuje się świadomym dążeniem sprawcy do popełnienia przestępstwa. Zamiar ewentualny ma miejsce wówczas, gdy sprawca przewiduje możliwość popełnienia

przestępstwa i godzi się na to. Sprawca nie dąży do przestępstwa, lecz do innego celu, legalnego i nielegalnego. Lekkomyślność zachodzi wówczas, gdy sprawca przewiduje możliwość popełnienia przestępstwa, lecz bezpodstawnie przypuszcza, że zdoła go uniknąć. Niedbalstwo ma miejsce, gdy sprawca nie przewiduje możliwości popełnienia czynu zabronionego, choć powinien i może przewidzieć. Zbrodnie można popełnić tylko umyślnie. Koniecznym elementem każdej zbrodni jest zamiar bezpośredni lub zamiar ewentualny. Występek można także popełnić nieumyślnie, jeśli przepis dotyczy danego przestępstwa uznaje za wystarczające lekkomyślność lub niedbalstwo.. Jeśli popełniono czyn zakazany prawem karnym, a w działaniu sprawcy nie ma w ogóle winy to mamy do czynienia z przypadkiem.

Odpowiedzialność karna – posiada ją prawie każdy, jest to odpowiedzialność za określone czyny, które podlegają osądzeniu.

Okoliczności wyłączające odpowiedzialność karną:

-niepoczytalność- jest to stan psychiczny człowieka, polegający na tym, że nie rozpoznaje on znaczenia swoich czynów lub nie może kierować swoim postępowaniem.

-błąd- zgodnie z przepisami kodeksu karnego, nie popełnienia przestępstwa karnego, kto dopuszcza się pod wpływem błędu co do okoliczności stanowiących znamię czynu zabronionego to jest to tzw. błąd faktyczny. Mamy z nim do czynienia, gdy sprawca dopuszcza się czynu zabronionego świadomie, ale w błędnym, usprawiedliwionym przekonaniu, że zachodzi okoliczność wyłączająca winę lub bezprawność czynu, np. że działa w obronie koniecznej. Jest też błąd prawny gdzie sprawca działa pod wpływem błędu prawnego, gdy nie wie, że popełniany przez niego czyn jest zabroniony.

-obrona konieczna- jest to takie działanie człowieka, które zmierza do odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na jakiegokolwiek dobro społeczne lub jakiegokolwiek dobro jednostki.

-stan wyższej konieczności- jest w tedy, gdy ktoś poświęca cudze dobro w celu zapobieżenia bezpośredniemu niebezpieczeństwu, grożącemu jakimukolwiek dobru społecznemu lub dobru jednostki.

-rozkaz przełożonego-

-zgoda pokrzywdzonego- jest okolicznością wyłączającą bezprawność czynu jedynie w odniesieniu do tych przestępstw, które są skierowane wyłącznie przeciwko interesom społecznym.

-działanie w granicach uprawnień lub obowiązku prawnego-

-ryzyko nowatorstwa- wszelki postęp zwłaszcza w dziedzinie techniki, związany jest z podejmowaniem przez ludzi określonego ryzyka. Doświadczenia, próby, eksperymenty prowadzą niekiedy do wystąpienia skutków zabronionych przez prawo karne

Kara – to środek przymusu państwowego, stosowany przez sądy wobec sprawców przestępstwa i polegający na sprowadzeniu pewnej dolegliwości.

Za główny cel kary uważa się reedukację skazanego, jego postawę. W pełni aktualne są także prewencyjne(zapobiegawcze) cele kary.

Rodzaje kar:

1) kary zasadnicze

•kara pozbawienia wolności – wykonuje się w zakładach karnych: otwartych, pół zamkniętych, zamkniętych. Różnią się od siebie stopniem zabezpieczenia, stopniem izolacji skazanych, zakresem praw i obowiązków.

•Kara ograniczenia wolności – dozór policji lub kuratora, zakaz zmiany miejsca stałego zamieszkania, nieodpłatnej dozorowanej pracy publicznej, potrącenia części wynagrodzenia na rzecz Skarbu Państwa (nie więcej niż 25% przez 2 lata), sąd może zobowiązać skazanego do przeproszenia pokrzywdzonego, powstrzymania się od nadużywania alkoholu lub środków odurzających

•Kara grzywny – jest karą pieniężną, wymierza się ją w stawkach dziennych, określając liczbę stawek i wysokość stawki dziennej

2) środki karne – wymierzane łącznie z karą zasadniczą

•pozbawienie praw publicznych utrata czynnego i biernego prawa wyborczego

- utrata orderów i odznaczeń honorowych oraz degradacja (dot. Żołnierzy)
- pobawienie praw rodzicielskich
- zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych
- zakaz wykonywania określonego zawodu
- zakaz sprawowania określonych funkcji
- obowiązek naprawienia szkody
- podanie wyroku do publicznej wiadomości
- świadczenie pieniędzy

Amnestia (z greckiego amnestia - zapomnienie, przebaczenie) - ustawowy akt łaski darujący częściowo lub całkowicie kary orzeczone za określone w nim przestępstwa. Amnesticę ogłasza się na ogół z okazji uroczystych obchodów święta państwowego lub innego doniosłego wydarzenia. Może ona objąć kary i środki karne, a także skazania. Ogłaszana jest w formie ustawy. Abolicja - jest ściśle związana z amnesticą i ma zbliżony charakter. Przepisy o abolicji zawarte są w tej samej ustawie. Abolicja jest generalnym aktem łaski odnoszącym się do tych przestępców, którzy nie zostali jeszcze prawomocnie osądzeni. Zakazuje ona wszczynania postępowania karnego w sprawach o określone przestępstwa, a tam gdzie postępowanie trwa - nakazuje je umorzyć.

Prawo łaski jest to indywidualny akt łaski państwa wobec przestępcy, skazanego na karę sądową. Prawo łaski przysługuje zawsze głowie państwa w Polsce - Prezydentowi. Ułaskawienie może przybrać formę: * darowania kary lub środka karnego co polega na zaprzestaniu wykonywania w stosunku do skazanego kary lub środka karnego; * złagodzeniu kary lub środka karnego; może ono polegać na: warunkowym przedterminowym zwolnieniu, zamianie kary pozbawienia wolności na karę ograniczenia wolności itd. * złagodzeniu skutków skazania np.: przez wcześniejsze zatarcie skazania. Prośbę o ułaskawienie może złożyć skazany, jego obrońca, małżonek, krewni w linii prostej i inne osoby bliskie wymienione w ustawie.

Przedawnienie - prowadzi do ograniczenia możliwości dochodzenia roszczenia przed sądem. Zależy od tego, na jakim etapie jest postępowanie karne w momencie, gdy zaczyna biec przedawnienie, rozróżniamy: 1.) Przedawnienie ścigania - gdy postępowania karnego w ogóle nie wszczęto. Karalność przestępstwa ustaje, jeśli od czasu jego popełnienia minęło: * 30 lat - w przypadku zabójstwa, * 20 lat - gdy czyn stanowi inną zbrodnię, * 10 lat - gdy czyn stanowi występki zagrożony karą pozbawienia wolności przekraczającą 3 lata * 5 lat gdy czyn jest zagrożony karą pozbawienia wolności nie przekraczającą 3 lat. * 3 lata - gdy czyn jest zagrożony karą ograniczenia wolności i grzywną. 2.) Przedawnienie wyrokowania - biegnie wówczas, gdy postępowanie karne zostało wprowadzone wszczęte, lecz nie doszło do wydania wyroku. Przeszłość przedawnia się, jeżeli od czasu jego popełnienia minął okres przedawnienia ścigania przedłużony o 5 lat. 3.) Przedawnienie wykonania kary - gdy postępowanie karne już się odbyło i zostało zakończone prawomocnym wyrokiem skazującym, ale kara z jakiejś przyczyny nie została wykonana. Okres przedawnienia biegnie od uprawomocnienia się wyroku i wynosi: * 30 lat - w razie skazania na 5 lat pozbawienia wolności lub karę surowszą, * 15 lat w razie skazania na karę pozbawienia wolności do lat 5, * 10 lat w razie skazania na inną karę. Przedawnienie nie biegnie, jeżeli wszczęcie postępowania karnego nie jest dopuszczalne. Nie ulegają w ogóle przedawnieniu zbrodnie przeciwko pokojowi i ludzkości oraz przestępstwa wojenne.

Zatarcie skazania polega na urzędowym puszczaniu skazania w niepamięć. Po upływie ustalonego przepisami okresu oficjalnie zapomina się o popełnionym przestępstwie i wymierzonej za nie karze. Przesłanką zatarcia skazania jest przestrzeganie przez skazanego w okresie próby porządku prawnego, a w szczególności to, że skazany nie popełnił w tym okresie ponownie przestępstwa. Od chwili zatarcia skazania uważa się za niebyłe. Okres niezbędny do zatarcia skazania zależy od rodzaju wymierzonej sprawcy kary. W razie skazania sprawcy na karę pozbawienia wolności, w tym również na 25 lat pozbawienia wolności, zatarcie skazania następuje w mocy prawa po upływie 10 lat od wykonania lub darowania kary, albo od przedawnienia jej wykonania (art. 107 & 1k.k.).

Przeszłość przeciwko instytucjom państwowym i samorządowym. Zaliczane do tej grupy w różny

sposób zakłócają. Prawidłowe funkcjonowanie instytucji państwowych i samorządowych, naruszają ich powagę, godność, podważają zaufanie do nich. Należą do nich *czynna napaść – jest przestępstwem skierowanym przeciwko funkcjonariuszowi publicznemu podczas pełnienia przez niego obowiązków służbowych lub związku z takimi obowiązkami. *przemoc lub groźba – przestępstwa tego dopuszcza się, kto przemocą lub bezprawną groźbą wpływa na urzędowe czynności organu państwowego lub samorządu terytorialnego, a także ten, kto stosuje przemoc lub bezprawną groźbę w celu zmuszenia funkcjonariusza publicznego do podjęcia lub zaniechania czynności służbowej. *znieważenie funkcjonariusza – polega na użyciu obraźliwych słów, zwrotów, gestów itp. Pod adresem funkcjonariusza podczas pełnienia obowiązków służbowych lub w związku z nimi. *sprzedajność – kiedy przestępstwa tego rodzaju rozpowszechniają się w jakimś państwie, mówi się, że panuje w nim korupcja. Dotyczy to przede wszystkim aparatu urzędniczego. Sprzedajność (zwana inaczej łapownictwem) jest przestępstwem, którego dopuszcza się urzędnik lub inna osoba pełniąca funkcję publiczną, przyjmując korzyść majątkową lub osobistą w związku z tą funkcją, w szczególności za załatwienie określonej sprawy. W praktyce przyjęcie łapówki występuje na ogół w dwóch sytuacjach: A.)urzędnik żąda łapówki za załatwienie sprawy B.)urzędnik przyjmuje łapówkę po załatwieniu sprawy, daną jako wyraz wdzięczności. Za sprzedajność grozi kara pozbawienia wolności do lat 8, a w przypadkach szczególnej wagi od 2 do 12 lat. *przekupstwo – jest przestępstwem ściśle związanym z omówioną uprzednio sprzedajnością. Jest to niejako to samo przestępstwo oglądane od drugiej strony. Przekupstwa dopuszcza się mianowicie ten, kto urzędnikowi lub innej osobie pełniącej funkcję publiczną wręcza łapówkę(korzyść majątkową lub osobistą albo obietnicę takiej korzyści) w zamian za załatwienie jakiejś sprawy w związku z pełnioną funkcją. *opłacona protekcja – jest przestępstwem o bardzo wielkiej szkodliwości społecznej. Przystępstwo popełnia ten, kto powołując się na wpływy w instytucji państwowej lub samorządowej, podejmuje się pośrednictwa w załatwieniu sprawy w zamian za korzyść majątkową lub jej obietnicę. *niedopełnienie obowiązku jest to jedno z powszechnie znanych przestępstw urzędniczych. Dopuszcza się tego funkcjonariusz publiczny, który wskutek przekroczenia swych uprawnień lub niedopełnienia obowiązku, działa na szkodę interesu publicznego lub prywatnego.

Przestępstwa przeciwko wymiarowi sprawiedliwości. Do tej grupy zalicza się cały szereg przestępstw, wśród których można wymienić m.in. *przemoc wobec sądu – przestępstwa tego dopuszcza się ten, kto przemocą lub groźbą bezprawną wywiera wpływ na czynności urzędowe sądu. *fałszywe zeznania – polegają na zeznaniu nieprawdy lub zatajeniu prawdy w postępowaniu sądowym lub innym, prowadzonym na podstawie przepisów. Za fałszywe zeznania grozi kara pozbawienia wolności do 3 lat. *fałszywe oskarżenia – polega na oskarżeniu jakiejś osoby przed organem powołanym do ścigania o dopuszczenie się przestępstwa, wykroczenia lub przewinienia dyscyplinarnego, którego osoba ta w rzeczywistości nie popełniła. Za fałszywe oskarżenie grozi grzywna, kara ograniczenia wolności lub pozbawienia wolności do lat 2. *tworzenie fałszywych dowodów - jest przestępstwem mającym na celu skierowanie postępowania karnego przeciwko określonej osobie i z tego względu jest podobne do fałszywego oskarżenia. Różni się tym, że sprawca nikogo nie oskarża i najczęściej wcale nie występuje osobiście. *poplecznictwo – jest przestępstwem polegającym na celowym utrudnieniu postępowania karnego. Poplecznik utrudnia lub nawet udaremnia prowadzenie postępowania karnego, aby w ten sposób pomóc sprawcy przestępstwa uniknąć odpowiedzialności karnej. Za poplecznictwo grozi kara pozbawienia wolności do lat 5. *uwolnienie więźnia – ma miejsce wówczas, gdy sprawca uwalnia lub ułatwia ucieczkę, która została pozbawiona wolności na podstawie orzeczenia sądu lub nakazu innej władzy. Za przestępstwo to grozi kara pozbawienia wolności do lat 3. *przemoc wobec uczestnika procesu – jest przestępstwem polegającym na użyciu przemocy lub bezprawnej groźby w celu wywarcia wpływu na świadka, biegłego, tłumacza, oskarżonego lub oskarżyciela, albo naruszeniu jego nietykalności cielesnej. Za przestępstwo to grozi kara pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

Przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów. Fałszerstwo dokumentu polega na jego podrobieniu lub przerobieniu w celu użycia za autentyczny. Przestępstwem jest nie tylko fałszowanie dokumentu, lecz również używanie takiego dokumentu jako autentycznego, jeżeli posługująca się nim osoba ma świadomość, że jest on sfałszowany. Przez podrobienie dokumentu

należy rozumieć takie jego spreparowanie, aby stwarzał pozory, że pochodzi od innej osoby (np. do osoby uprawnionej do jego wystawienia lub nawet osoby fikcyjnej). Przerobieniem dokumentu jest natomiast uczynienie w nim zmian przez osobę nie upoważnioną, co powoduje nadanie mu innej treści. Przepięstwo poświadczania nieprawdy popełnia funkcjonariusz lub inna osoba upoważniona do wystawienia dokumentu, która poświadczają w nim nieprawdę co do okoliczności mającej znaczenie prawne. Sam więc dokument wystawiony przez funkcjonariusza jest dokumentem autentycznym, jednak zawarte w nim dane różnią się z rzeczywistym stanem rzeczy: bądź zniekształcają pewne fakty, bądź je przemilczają, bądź wreszcie potwierdzają fakty nie istniejące. Poświadczanie nieprawdy jest przestępstwem, które może być popełnione tylko umyślnie. Za przestępstw kodeks karny uważa również posługujący się ma świadomością, że w dokumencie potwierdzono nieprawdę. W myśl postanowień kodeksu karnego (k.k.) niszczenie dokumentu może być przestępstwem. Niszczenie, uszkodzenie, ukrywanie lub usuwanie dokumentu, którym sprawca nie ma prawa wyłącznie rozporządzać jest karane grzywną, karą ograniczenia wolności albo karą pozbawienia wolności do lat 2. Obojętny jest przy tym cel w jakim dokument jest niszczone, jak również kwestia, czy na skutek niszczenia powstała jakakolwiek szkoda. Przepięstwo, o którym mowa, może być popełnione wyłącznie umyślnie. Uszkodzenia dokonane nieumyślnie nie są karane.

Przepięstwo przeciwko mieniu.
Do tej grupy zaliczamy szereg przestępstw, których przedmiotem jest mienie prywatne. Podstawowymi przestępstwami przeciwko mieniu są: 1.) Kradzież – jest najczęściej wyjątkowym przestępstwem przeciwko mieniu. Polega na zabraniu cudzej rzeczy w celu przywłaszczenia. Grozi za to kara pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat, a za kradzież z włamaniem od roku do 10lat. Gdy sprawca kradzieży dobrowolnie naprawił szkodę lub zwrócił rzecz, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia. 2.) Kradzież rozbójnicza – sprawca po dokonaniu kradzieży używa przemocy lub grozi jej użyciem by zatrzymać zabrane mienie. Grozi za to kara pozbawienia wolności od roku do lat 10. 3.) Rozbój – jest również kwalifikowaną formą kradzieży. Sprawca używając przemocy lub grożąc jej użyciem zabiera cudzą rzecz w celu przywłaszczenia. Za rozbój uważane jest także zbranie cudzej rzeczy po uprzednim doprowadzeniu posiadacza do stanu nieprzytomności lub bezbronności(np. podstępne upojenie alkoholem). Za rozbój przepisy przewidują karę pozbawienia wolności od 2 do 12lat, natomiast za rozbój kwalifikowany karę pozbawienia wolności od 3 do 15lat. 4.)Przywłaszczenie – Sprawca cudzą rzecz ma już w swoim posiadaniu i zaczyna ją traktować jak swoją własność. Sprawca w posiadanie cudzej rzeczy wchodzi legalnie (np. najmuje). Kwalifikowaną formą przywłaszczenia jest przeniewierzenie, zwane także defraudacją. Sprawca przywłaszcza sobie tu mienie powierzone jego opiece. Za przywłaszczenie grozi kara pozbawienia wolności do 3lat, a w przypadku sprzeniewierzenia do 5 lat. 5.) oszustwo – polega na doprowadzeniu innej osoby do niekorzystnego rozporządzenia własnym lub cudzym mieniem za pomocą wprowadzenia jej w błąd lub wyzyskania istniejącego już błędu, albo niezdolności pojmowania swoich działań. Oszust wprowadza w błąd czynnie lub biernie, przemilczając rzeczywisty stan rzeczy. Grozi za to kara pozbawienia wolności od 6 miesięcy do 8 lat. Szczególną odmianą jest przestępstwo wiążące się z szerokim wykorzystywaniem komputerów i systemów komputerowych. Przepięstwo to jest zagrożone karą pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat. 6.) Wymuszenie – polega na zmuszeniu innej osoby przemocą, groźbą zamachu na życie lub zdrowie, albo gwałtownego zamachu na mienie, do rozporządzenia mieniem własnym lub cudzym, albo do zaprzestania działalności gospodarczej. Za wymuszenie grozi kara pozbawienia wolności od roku do 10lat. 7.) Paserstwo – utożsamia się na ogół z handlem skradzionymi rzeczami w rzeczywistości zakres tego pojęcia jest znacznie szerszy. Paserstwa dopuszcza się każdy ktorzecz uzyskaną za pomocą przestępstwa nabywa lub pomaga w jej zbyciu, albo w celu osiągnięcia korzyści majątkowej tę rzecz przyjmuje lub pomaga w jej ukryciu. Grozi za to kara pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 10 lat.

Przepięstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu. Przepięstwa te, o bardzo zróżnicowanym charakterze, mają tę wspólną cechę, że zakłócają prawidłowy przebieg procesów gospodarczych. Wyrządzenie znacznej szkody majątkowej osobie fizycznej, prawnej lub innej jednostce organizacyjnej przez osobę, która na podstawie umowy albo z mocy przepisów prawnych lub

decyzji właściwego organu, miała się zajmować jej sprawami majątkowymi lub działalnością gospodarczą – wskutek nadłużenia uprawnień lub niedopełnienia obowiązków. Za przestępstwo grozi kara pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5lat, a za jego kwalifikowane odmiany od 8 i 10lat. Posługiwanie się fałszem(fałszywymi albo stwierdzającymi nieprawdę dokumentami lub oświadczeniami) w staraniach o uzyskanie kredytu, pożyczki bankowej, gwarancji kredytowej, subwencji lub zamówienia publicznego(kara pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat). Przystępstwem jest wyłudzenie odszkodowania od zakładu ubezpieczeń przez celowe spowodowanie zdarzenia, z którym wiąże się obowiązek wypłaty takiego odszkodowania(kara pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5lat). Przystępstwem zwane potocznie „pranie brudnych pieniędzy” w rzeczywistości odnosi się nie tylko do środków płatniczych, ale także do papierów wartościowych, wartości dewizowych, praw majątkowych oraz rzeczy ruchomych i nieruchomości. Polega ono na podejmowaniu zróżnicowanych działań zmierzających do legalizacji pieniędzy i innych wymienionych wartości(kara pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat, a za jego kwalifikowane odmiany do 10lat.). Przystępstwem popełnianym w związku z grożącą dłużnikowi upadłością lub niewypłacalnością jest działanie na szkodę wierzyciela, polegające na ukrywaniu składników swojego majątku, ich zbywaniu, niszczeniu, obciążaniu itp.(kara pozbawienia wolności do 3 lat, a jeżeli działanie dłużnika ma udaremnić wykonanie wydanego już orzeczenia sądu od 3 miesięcy do 5lat, kwalifikowaną odmianą przystępstwa – od 6 miesięcy do 8lat.). Podobny charakter ma przystępstwo polegające na tym, że dłużnik w obliczu grożącej mu niewypłacalności tworzy nową jednostkę gospodarczą i przynosi na nią składniki swojego majątku, udaremniając w ten sposób zaspokojenie swoich wierzycieli(kara pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5lat) Kilka przystępstw wiąże się z organizowaniem przetargów(wchodzenie w niedozwolone porozumienie, ujawnienie informacji i in.) ze szkodą dla instytucji na rzecz której przetarg jest dokonany(kara pozbawienia wolności do 3 lat). Lichwa polega na tym, że sprawca wyzyskując przymusowe położenie kontrahenta, zawiera z nim umowę nakładającą na niego obowiązek świadczenia oczywiście niewspółmiernego ze świadczeniem wzajemnym(kara pozbawienia wolności do 3 lat)